

DESTRUKSJON OG SKAPELSE – VERDENS UUNNGÅELIGE JANUSANSIKT

I romersk mytologi er Janus portens gud: alle tings begynnelse og slutt. Janus ble vanligvis fremstilt med to ansikter, ett vendt mot fortiden, og ett vendt mot fremtiden. Han symboliserte endring og overgang: fra eldre til ny tid, fra landbruk til fremvekst av byer, fra barbari til sivilisasjon – og, om vi vil, fra natur til kultur.

Overgangen mellom natur – det opprinnelige, urørte og organiske – og kultur – i betydningen organisert menneskelig aktivitet – har aldri vært enkel å forstå. Mennesket mestrer stadig flere av naturens domener, men likevel ser vi jevnlig hvordan naturen griper inn og river teppet vekk under bena våre, den overtar kontrollen ved flomkatastrofer, jordskjelv og orkaner. Fra utelukkende å ha vært en utnyttbar ressurs, er naturen stadig mer et tema i seg selv i den politiske debatten: Den er truende – men også truet. Truende som en uforutsigbar maktfaktor, og truet både som økosystem og som arts mangfold. Denne doble trusselen hvor natur oppleves som noe vi må beskytte oss mot, og samtidig ta vare på, er i større og mindre grad tilstede i alle visuelle fremstillinger av forholdet mellom natur og kultur.

Forbindelsen mellom natur og kultur er igjen nært knyttet til teknologi og teknologisk utvikling. En by er en avansert teknologisk størrelse, i form av sine bygninger, sin infrastruktur og sine sosiale strukturer. Byen som teknologi er et resultat av at gammelt må vike plass for nytt, natur må vike for kultur, som så må vike for andre kulturelle fenomener. Dette er en kreativ, men ødeleggende prosess, hvis grunnleggende prinsipp er organisk og hentet fra naturens gang. Interessant nok finner vi den samme mekanismen intensivert og forsterket mange ganger i kapitalismens innovasjonsprosess, som stadig river ned det som gikk forut for å skape ny verdi.

Camilla Malmquists *Ruins in Reverse* – en fremstilling av bygninger som erstattes av bygninger i byer som aldri slutter å ekspandere – kan sees i forlengelsen av en slik tanke. De kinesiske byene vokser frem på bekostning av naturen, men Malmquist lar naturen få kreve sin tilstedeværelse i bymiljøet ved sin overdrevne vekst. De stiliserte blomstene i *A representation of the Lingering Garden* og fjellmotivene som er fjernet fra sitt omkringliggende landskap i *Portable Scenery*, begge fra *53 steps in to Li Ju-chens garden*, fremstår som utsnitt. Slik blir vi oppmerksom på avhengigheten mellom natur og kultur, men også mellomrommene, overgangene og mulighetene som ligger i all vekst – Janusansiktet som formidler mellom da og nå.

Synnøve Marie Vik, kunsthistoriker